

temast kõige maitsvama salati. Sobiv külvisügavus on 0,5 cm. Kuna aedportulak annab rohkesti seemet, tähkab järgmisel aastal vanal kasvukohal hulgaliselt uusi taimi ja nii võib ta aiapilil muutuda isegi umbrohuks. Seeme säilitab mullas idanevuse 10–30 aastat.

Peenral kasvatage aedportulakki kolmes reas, mille vahele jätke 15–20 cm. Taimed harvendage samuti 15–20 cm vaheni. Kuna noorematest lehtedest salat on maitsvam, tehke paari nädala tagant korduskülve.

Meeldiv hapukas maitse

Esimese saagi võib korralliku kastmise korral koristada juba teisel-kolmandal nädalal pärast tärkamist. Esimesel korral lõigake taim peaaegu täielikult maha. Edaspidi näpistage lehti ja latvu vastavalt vajadusele, aga tehke seda kindlasti enne õitsemise algust. Tavaliselt saab kasvuperioodil 2–3 lõikust.

Noorte taimede lehed ja ladvad on meeldiva hapuka maitsega. Lehtede värvus sõltub sordist, varieerudes helerohelisest punakaspruunini. Salatisegudes kasutatakse võrsetelt näppudega rebitud lehti.

Lehed sobivad kõikidesse toor- ja puuviljasalatitesse, kurgi- ning tomatitoitudesse, kohupiima ja kodujuustuga segatult, koos tilli-peterselliga hapukoore ja kefiiri külmkastmetesse. Lehtedest puhtaks nopitud võrseid võib kasutada peenestatult aedviljasuppides ja hautistes.

Aedportulakki võib kasutada nagu spinatit, lõigates taimed maha mõne sentimeetri kõrguselt maapinnalt. Soojal suvel võib saada nii mitu saaki.

Aedportulak (ees) sobib hästi ka püsilillepeenrale. Keskel aniisi-hiidiisop, taga rebashein.

Ilutaimena kasvatatavat suureõielist portulakki kutsuvad rahvas mururoosiks.

Värvikas mururoos

Märksa rohkem kui aedportulakki kasvatatakse meil ilutaimena suureõielist portulakki (*Portulaca grandiflora*). Looduses esineb seda liiki Lõuna-Ameerikas, Argentinast ja Brasiilias.

Suureõielise portulaki valged, punased, roosad, kollased ja oranžid õied (läbimõõt 3–8 cm) meenutavad väikesi säravaid kibuvitsaõisi. Sellest on tulnud ka tema rahvapärane nimetus – mururoos.

Taim katab oma lihakate madaldunud varte ja neil männastena asuvate väikeste lihakate lehtedega tihealt mullapinna. Kirevat silmailu pakub ta juunist kuni öökülmadeni, kasvades samas ainult 15 cm kõrguseks. Õied avanevad aga ainult päikese- ja vihmase suvel õitseb taim vähe.

Suureõieline portulak sobib hästi kiviktaimlase tekkinud tühemikesse, madalamatesse lillekastidesse ja peenraid ääristama. Hulgaliselt on aretatud topteltoelisi sorte. Kaudneimastest aretistest võib ära mainida järgmised: ühehordne aprikoosiroosa 'Clupido Leuchtendapricot', kuldkollane topteltoeline 'Clupido Goldgelb', vikerkaarvärvides topteltoeliste segu 'Sonny Boy Mix'.

Varajaseks õitsemiseks tuleb suureõieline portulak külvata juba veebruaris. Kasvukohale istutage taimed pärast öökülmade möödumist vahekaugusega 10–15 cm. Ta armastab sooja ja valgusküllast kasvukohta ning hea vee läbilaskvusega mulda, kuivust ei karda.

Portulakiliste sugukonda kuulub üle 500 liigi peamiselt troopikas kasvavaid rohttaimi, mis enamasti on lihakate lehtedega. Eesti looduses on levinud vees ja veekogude kallastel allikrohu liigid. Neist tuntuim on läikviljaline allikrohi ehk rabasalat (*Montia lamprosperma*).

TOIVO NIIBERG

NÄDAL AIAS

Tõrjuge tigused ja kahjureid!

■ Niiske suve tõttu tegutseb aias tigude ja nälkjate armee. Nende püüdmiseks asetage varjulistes kohtadesse lauajuppe, mille alla kahjurid päevaks kogunevad. Sealt on lihtne nad kokku korjata ja hävitada. Taimede ümber puistake kaitseks tuhka, klinkritolmu või lupja.

■ Kui karusmarja- või sõstrapõõsas hakkab raagu jääma, siis tegutsevad seal karusmarja-lehevaablase ebaröövikud. Väikesed helerohelised "ussid" passivad lehe serval või allküljel, neid on väga raske märgata. Rünaku ennetamiseks kontrollige iga päev põõsaid, eriti just keskelt, kust kahjustus tavaliselt algab.

■ Kui sõstrapõõsal hakkavad üksikud vanemad oksad närtsima, tegutsevad oksa sees sõstraklaastiiva röövikud. Selline oks lõigake kohe maapinnani ära ning põletage.

■ Lehetäide jm imevate kahjurite (ripslased, karilased, kartulimaridikas, porgandi lehekirp, kapsaja kaalikakärbes) tõrjeks on üks parimaid vahendeid süsteemne preparaati Actara, mis imendub taimede kudesse, kust siis kahjurid imevad surmavat mahla. Tapab ka otsesel kokkupuutel.

■ Väetage kevadel istutatud või suve lõpupoole õitsvaid püsililli.

■ Võtke üles varaste tulpid ja idahüatsintide sibulad, kuivatage neid soojas ja õhurikkas kohas, puhastage ning sorteerige.

■ Maasikad hakkavad valmima, katke peenrad lindude eest võrguga. Hallitanud ja mädanenud marjad korjake ära, et need haigusi ei levitaks.

■ Kui tahate saada suuremaid ja ilusamaid õunu, siis harvendage õunapuude viljaalmeid. Jätke kobaras üks kõige ilusam õunahakatis.

■ Hommikul kasvuhoonet üle vaadates raputage tomatitaimi, siis tolmlevad nad paremini.

■ Õhutage kasvuhoonet, see vähendab haiguste teket.

■ Peenardele ja murusse kerkinud mutimullahunnikusse toppige õitsvaid ebajasmiiini- ja leedrioksi.